

Minna Lampi

2010

SAY IT IN ENGLISH!

Englannin kielen opiskelu logistiikan perustutkinnossa

Opinnäytetyö

Ammatillinen opettajankoulutus

2010

Minna Lampi

Ammatillinen opettajakorkeakoulu

Ammatillinen opettajankoulutus

Korkeakoulunkatu 6

13100 HÄMEENLINNA

Työn nimi

Say it in English!

Englannin kielen opiskelu logistiikan perustutkinnossa

Tekijä

Minna Lampi

Ohjaaja

Sanna Ruhalahdi

Hyväksytty

29.4.2010

Koulutusohjelman nimi Ammatillinen opettajakorkeakoulu

Tekijä

Minna Lampi

Vuosi 2010

Työn nimi

Say it in English!

Englannin kielen opiskelu logistiikan perustutkinnossa

TIIVISTELMÄ

Logistiikan perustutkinnon linja-autonkuljettajan ja yhdistelmäajoneuvokuljettajan koulutusosioihin kuuluu englannin kielen opintojaksot. Opintojaksoissa keskitytään ammatissa tarvittavaan kieleen.

Kielen opettaminen aikuiskoulutuksessa on haastavaa ja oppijoiden motivoiminen ja innostaminen teettävät töitä kouluttajalle. Opinnäytetyön tarkoituksena on tehdä uusi sisältösuunnitelma yllämainittujen koulutusosioiden englannin kielen opintojaksoihin ja samalla miettiä keinoja mahdollisimman innostavaan opintojaksoon.

Opinnäytetyössä pohditaan ensin teorian kannalta motivaation ja asenteen merkitystä, kielenopetusta aikuiskoulutuksessa, oppimismenetelmiä sekä oppimisympäristöä ja niiden pohjalta on tehty uusia toimintatapoja kielten opetukseen koulutusaloilla. Riittävä ennakkokysely, oppijoihin tutustuminen sekä erilaisten oppijoiden huomioon ottaminen on ehdottoman tärkeää kielten opetuksessa. Avoin ilmapiiri sekä luottamus niin ryhmän sisällä kuin opettajan ja oppijoiden välillä luo hyvät edellytykset kielten oppimiseen.

Asiasanat

Logistiikan perustutkinto, linja-autonkuljettaja, yhdistelmäajoneuvonkuljettaja, englannin kieli

Sivut

27 s.

SISÄLLYS

1	JOHDANTO.....	1
2	JALASJÄRVEN AMMATILLINEN AIKUISKOULUTUSKESKUS.....	2
2.1	Kuljetus-logistiikka -osasto.....	3
3	OPETUSSUUNNITELMIEN VAATIMUKSET.....	3
3.1	Logistiikan perustutkinto	3
4	MOTIVAATIO JA SUUNTAUTUMINEN.....	4
4.1	Motivaatio	4
4.2	Suuntautuminen.....	5
5	OPPIMINEN	6
6	AMMATILLISEN KIELTENOPETUKSEN HAASTEET.....	7
6.1	Kielitaito-odotukset työelämässä	7
6.2	Erilaiset oppijat	8
6.3	Taitotasojen vaihtelevuus.....	8
7	OPPIMISYMPÄRISTÖT.....	8
8	KIELTEN OPETUS JAKKISSA NYT JA TULEVAISUUDESSA.....	9
8.1	Kielten opiskelu JAKKissa	9
8.2	Kielitaito osana ammattitaitoa.....	10
8.3	Motivaatio kielten opiskelussa.....	11
9	OPPIMIS- JA OPETUSMENETELMÄT	13
9.1	Oppimismenetelmät	13
9.2	Opetusmenetelmät.....	15
9.2.1	Linja-autonkuljettajan koulutusohjelma.....	16
9.2.2	Yhdistelmäajoneuvokuljettajan koulutusohjelma	20
9.3	Oppimisympäristöt JAKKissa.....	22
9.4	Oppimisen ja osaamisen arviointi ja arvosanat.....	23
10	POHDINTA.....	25
	LÄHTEET	26

1 JOHDANTO

Opinnäytetyön tarkoituksena on selvittää ja kehittää englanninkielen koulutusta linja-autonkuljettajan ja yhdistelmäajoneuvonkuljettajan valmistavissa koulutuksissa. Sen tavoitteena on haastaa tällä hetkellä olemassa olevat käytännöt sekä löytää uusia keinoja kielen opetukseen. Lisäksi pohditaan oppijoiden motivaatiota sekä asennetta. Tavoite on ”omin päin” kehittää koulutusta sopivammaksi lähtökohdiltaan eritasoisille oppijoille.

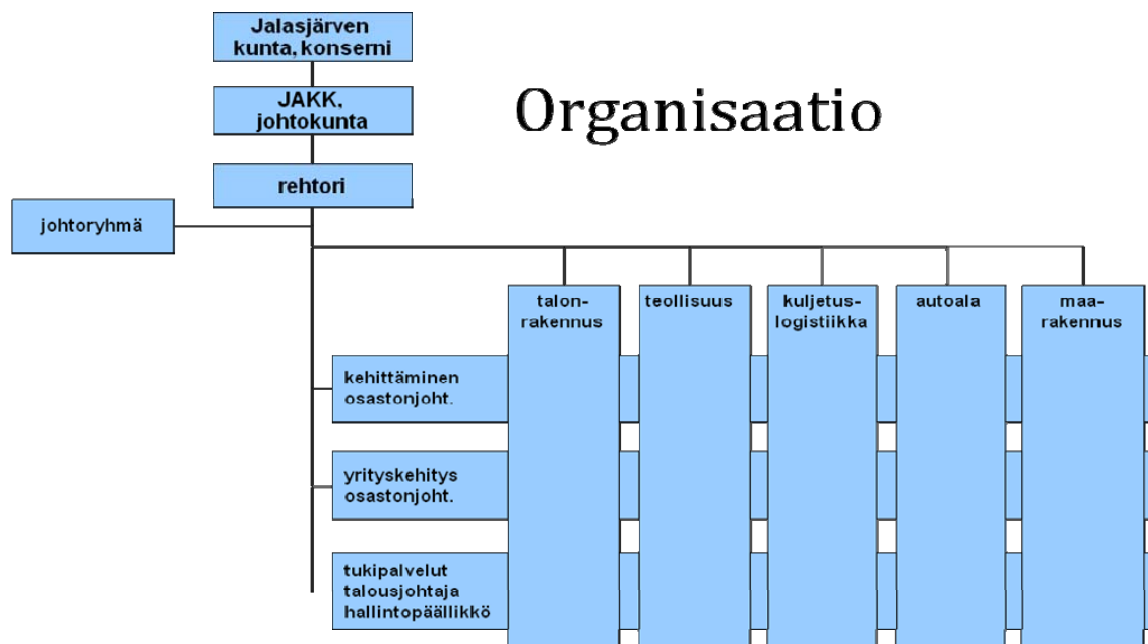
Aikuiskoulutuksen haasteet liittyvät usein erilaisista lähtökohdista oleviin oppilaisiin, joiden taustat ja opintohistoria voivat olla todella vaihtelevia. Englannin kielen opintojakso kestää kolme päivää, joka on kovin lyhyt aika oppia kieltä. Oppijoiden motivaatio ja asenne opiskeltavaa asiaa kohtaan ja kielten opiskelua kohtaan voi olla todella negatiivinen. Näiden kynnyksen ylittäminen vaatii opettajalta mielikuvitusta. Koska on mahdotonta eriyttää eritasoiset oppijat omiin ryhmiinsä, on opettajan keksittävä keinoja, jolla pitää mielenkiinto yllä niin niillä, joilla kielitaito on heikko kuin myös niillä, jotka osaavat kieltä. Opintojaksossa pääpaino asettuu ammatissa tarvittavan kielen oppimiseen ja opetus pyritään pitämään niin työelämälähtöisenä kuin mahdollista.

Opinnäytetyö on tehty omasta tarpeesta ja vastaa oman työni haasteisiin. Sen nykyhetki ja tulevaisuus pohjautuu vahvasti omaan viiden vuoden kokemukseeni kouluttajana ja oman työpaikkani opetus- ja lukusuunnitelmien asettamiin tavoitteisiin. Oman työn suunnittelu tekee oppimistilanteesta miellyttävän niin kouluttajalle kuin oppijoillekin. Hyvä suunnitelma, riittävä ennakkotiedottaminen ja oikeanlainen sisältö luovat turvaa molemmille osapuolille. Se selkeyttää opintojaksokokonaisuutta ja antaa opettajalle eväät tehdä työtään oppijoiden kanssa mahdollisimman hyvin. Lisäksi oman työn suunnittelu antaa joskus uusia ajatuksia ja haastaa ajattelemaan toisin. Joskus on hyvä heittää vanhat käytännöt pöydälle, poimia sieltä parhaimmat mukaan ja luoda nippu uusia vierele. Se antaa uutta puhtia opettamiseen.

2 JALASJÄRVEN AMMATILLINEN AIKUISKOULUTUSKESKUS

Jalasjärven ammatillinen aikuiskoulutuskeskus (JAKK) on perustettu vuonna 1959 ja se on Jalasjärven kunnan omistama liikelaitos. JAKKin päätoimipaikka sijaitsee Jalasjärvellä ja sillä on toimipaikkoja myös Hollolassa, Jyväskylässä, Kuopiossa, Oulussa, Porissa, Seinäjoella, Tampereella, Turussa, Vaasassa sekä Vantaalla (JAKK 2010)

JAKK kouluttaa seuraavilla toimialoilla: Autoala, kuljetus – Logistiikka, maarakennus, talonrakennus ja teollisuus. Toimintaa ohjaa Jalasjärven kunta sekä JAKKin johtokunta. Organisaation johdossa on rehtori ja hänen apunaan johtoryhmä. Kuviossa 1 on esitetty JAKKin organisaatio.

KUVIO 1 JAKKin organisaatio (JAKK 2010)

Olen keskittynyt tässä opinnäytetyössä kuljetus-logistiikka -osaston sisällä oleviin koulutuksiin enkä käsittele muiden osastojen koulutuksia.

2.1 Kuljetus-logistiikka -osasto

Kuljetus-logistiikkaosasto on JAKKIn toimialoista suurin ja toimiala kouluttaa mm. seuraavia koulutuksia

- ADR-ajolupakoulutus
- Johtamisen erikoisammattitutkinto
- Kuljettajan ammattipätevyyskoulutukset
- Liikenne-esimiehen erikoisammattitutkinto
- Linja-autonkuljettajan koulutus
- Logistiikan perustutkinto
- Puutavara-autokuljettajan koulutus
- Tavaraliikenneyrittäjäkoulutus
- Yhdistelmäajoneuvon kuljettajan koulutus

JAKKista valmistuu vuosittain n. 450 uutta yhdistelmä- ja linja-autonkuljettajaa. Näitä kuljettajia koulutetaan jokaisessa JAKKIn toimipisteessä. (JAKK 2010).

3 OPETUSSUUNNITELMIEN VAATIMUKSET

Opetushallitus antaa eri koulutusmuotoja ja -aloja sekä tutkintoja varten perusteet. Linja-autonkuljettajat sekä yhdistelmäajoneuvokuljettajat suorittavat logistiikan perustutkinnon. Logistiikan perustutkinnon uudet perusteet tulivat voimaan 1.8.2009 (OPH 2010).

3.1 Logistiikan perustutkinto

Logistiikan perustutkinto koostuu kuljetusalan koulutusohjelmasta/osaamisalasta, lentoasemapaalvelujen koulutusohjelmasta/osaamisalasta sekä varastopalvelujen koulutusohjelmasta/osaamisalasta ja logistiikan perustutkinto suoritetaan seuraavissa ammattikohdaisissa aloissa

- autonkuljettaja
- linja-autonkuljettaja
- yhdistelmäajoneuvonkuljettaja
- lentoasemahuoltaja
- varastonhoitaja

(OPH 2010)

Opinnäytetyössäni keskityn näistä kuljetuspalvelujen koulutusohjelmaan liittyviin linja-autonkuljettajan ja yhdistelmäajoneuvokuljettajan osaamisalaan.

Kuljetuspalvelujen koulutusohjelman suorittajan on perusteiden mukaan osattava toimia asiakaspalvelun ja kuljetusten tehtävissä. Hänen on osattava kuljettaa asiakkaan tuotteita sekä palvella asiakkaita. Hänen on toimittava turvallisesti, taloudellisesti ja vastuullisesti liikenteessä ja hallittava ajoneuvonsa. Hänellä tulee olla ajokorttiasetusten edellyttämä ajokortti sekä perustason ammattipätevyyskoulutus. (OPH 2009).

4 MOTIVAATIO JA SUUNTAUTUMINEN

4.1 Motivaatio

Arkielämässä sanaa motivaatio käytetään yleisesti ja sitä pidetään käyttökelpoisena sanana. Tieteessä motivaatio on paljon monimutkaisempi asia ja sillä etsitään syitä ihmisten käyttäytymiseen. Ruohotien (1999) mukaan motivointistrategiat voi jaotella seuraavasti:

- Tarkkaavaisuus
- Relevanssi
- Itseluottamus
- Tyytyväisyys

Tarkkaavaisuutta ylläpidetään varioimalla oppimistilanteita ja esittämällä kysymyksiä, jolla haastetaan oppilaita informaation etsimiseen. Relevanssin käyttämisessä opettaja

voi käyttää konkreettista kieltä ja pyrkiä etsimään esimerkkejä ja käsitteitä, jotka vastaavan oppijan kokemuksia. Oppijan itseluottamusta voi kasvattaa tekemällä selväksi suoritusvaatimukset sekä kriteerit. Antamalla sopivia tehtäviä ja mahdollistaa onnistumisen kokemuksia voi opettaja myös kehittää oppijan itseluottamusta. Palautteen antaminen on tärkeää ja se kannattaa tehdä välittömästi. Oppija voidaan saada tyytyväiseksi helpoillakin keinoilla. Esimerkiksi opitun asian soveltaminen käytännössä tai simuloitussa tilanteessa antaa oppijalle onnistumisen tunteen ja sitä myötä luo itseluottamuksen lisäksi myös tyytyväisyyttä. (Ruohotie 1999, 35.)

Oppijan suuntautumiseen oppijana vaikuttaa kuinka hän asennoituu esillä olevaan asiaan. Asennoituminen liittyy myös haluun eli motivaatioon oppia. Sekä asennoitumisella että motivaatiolla on merkitystä meidän kokemukseemme ja toimintaamme oppimistilanteessa. Suuntautuminen ja motivaatio ovat jo olemassa ennen kuin mitään on edes ehtinyt tapahtua mutta itse oppimistilanne voi muuttaa tai vahvistaa asenteita. Motivaatioprosessiin liittyy tahto, tarpeet, arvot ja motiivi, tavoitteet ja aikomukset, itsetehokkuus ja odotukset, suoritus ja palkkio sekä tyytyväisyys. (Paane-Tiainen 2000, 24-25.)

Paane-Tiaisen (2000) mukaan motivaatio on keskeinen tekijä ja siihen liittyy ennen kaikkea mielekkyyden tunne eli opittavan asian tulee olla oppijan itsensä kannalta merkittävä. Motivaatio on liikkeellä oleva eli dynaaminen prosessi. Kun oppija aloittaa opintoja, on motivaatio riippuvainen opiskelijan odotuksista eli informaatiosta, jota hän on saanut ja siitä tekemistään tulkinnoista. Myöhemmin oppija haastaa nämä alkuodotukset ja niiden paikkansa pitävyyden ja muuttaa sitä uusien tulkintojen ja kokemansa hyödyn mukaan. Tähän kaikkeen vaikuttaa taustalla oppijan aikaisemmat kokemukset vastaavista tilanteista sekä keskinäisissä keskusteluissa saatu tieto.

4.2 Suuntautuminen

Oppijan suuntautuminen opiskeluun voi olla tehtäväorientoitunutta, minää puolustavaa, sosiaalisesti riippuvaa tai omistautumatonta. Tehtäväorientoitunutta oppijaa palkitsee oivaltamisen ja löytymisen mahdollisuus ja hänellä on halu ymmärtää mistä on kyse. Oppijan orientoitumiseen vaikuttaa hänelle keskeinen asia, ja hän suuntautuu tehtävän kannalta olennaisiin seikkoihin. Minää puolustavaa oppijaa leimaa epäonnistumisen

pelko, täydellisyyden tavoittelu tai onnistumisen pakko. Oppimistilanteet voivat tällaiselle oppijalle olla ahdistavia ja hän herkästi lievittää oloaan sijaistoiminnoilla, kuten näennäisellä ahkeruudella, liikatoiden tekemisellä tai epäolennaisuuksissa viipymällä. Sosiaalisesti riippuva oppija haluaa miellyttää ja mukautuu yleiseen kantaan. Hän myös herkästi antaa toivotun kaltaisia vastauksia. Hänelle on tärkeää tulla toimeen ja miellyttää ja viihtymisen tunne on hänelle tärkeää. Omistautumattomalle oppijalle opittava asia ei ole tärkeä ja hän on läsnä lähinnä velvollisuudesta tai kun ei ole parempaakaan tekemistä. Hän voi suhtautua asiaan välinpitämättömästi tai jopa aggressiivisesti. Omistautumaton oppija voi kiinnostua aiheesta, jolloin hänen suuntautumisensa muuttuu. (Paane-Tiainen 2000, 27-28.)

5 OPPIMINEN

Konstruktivistinen oppimiskäsitys on nykyisin vallalla ja sen mukaan oppiminen on oppijan oman toiminnan tulosta. Oppijan tulee ymmärtää eli rakentaa merkitys oppimalleen. Ymmärtäminen taas auttaa tiedon konstuktoimisessa. Myös sosiaalisella vuorovaikutuksella on merkitys oppimisessa. Sosiaalinen tuki on merkityksellistä yksittäisen oppijan sekä myös koko ryhmän oppimiseen. Oppiminen on aina helpompaa, jos se voidaan linkittää johonkin tiettyyn asiaan eli kontekstiin. (Rauste-von Wright, von Wright 1994.)

Oppijoiden ja kouluttajien kannalta tieto aikaisemmasta osaamisesta tai käsitykset opittavasta asiasta ovat tärkeitä. Uutta asiaa olisi tärkeää linkittää olemassa olevaan osaamiseen ja näin helpottaa uuden oppimista. Uudet asiat saavat merkityksen, kun ne voi linkittää tuttuun kokemusmaailmaan ja osaamiseen. Ennakkotehtävät, kouluttajan tekemät kysymykset koulutuksen alussa, porinatuokiot, yhteiset kokonaiskuvan hahmotukset ja keskustelut auttavat tunnistamaan oppijoiden kokemuksia sekä aikaisempaa osaamista. (Kupias 2007, 116-117.)

Oppimisilmapiiriltä vaaditaan sitä enemmän, mitä enemmän oppijoilta edellytetään mielipiteiden, omien ajatusten ja näkemysten ilmaisemista ja aktiivista osallistumista. Oppimisilmapiirin tulee silloin olla turvallinen ja arvostava sekä myös kokeiluihin ja tutkimiseen innostava. Koulutuksen aikana oppijan tulee tuntea, että hän voi ottaa riskejä

ja harjoitella turvallisesti. Peruslähtökohta oppimisilmapiiriin lähtee kouluttajan korvien välistä. Kouluttajan kiinnostus opetettavaa asiaa ja oppijoita kohtaan, oppijoiden arvostus ja oman osaamisen arvostus vaikuttaa millä mielellä kouluttaja koulutukseen astelee. (Kupias 2007, 127.)

Ihmiset ovat erilaisia eikä sama tapa opiskella sovi tai ole mieluisa tai luonteva kaikille oppijoille. Kouluttajan on hyvä myös havahtua huomaamaan, että kaikki eivät pidä samoja asioita ja työskentelymenetelmiä yhtä hyvinä kuin hän itse. Olisi hyvä työskennellä monipuolisesti ja näin on helpointa puhutella monenlaisia oppijoita. NLP-mallin mukaisessa oppimistyylien tarkastelussa otetaan huomioon aistit eli minkä kanavan tai aistin avulla ihmiset käsittelevät tai tallentavat tietoa. Näitä ovat visuaalinen (näköaisti), audittiivinen (kuuloaisti) sekä kinesteettinen (liike- ja lihasaisti) ja kouluttaja voi huomioida kaikki nämä kanavat suunnitellessaan ja toteuttaessaan koulutusta. Kouluttajan tulee puheen rinnalla havainnollistaa sanomaansa kuvin ja oppijoiden tulisi päästä myös tekemään ja liikkumaan koulutuksen aikana. (Kupias 2007, 108.)

6 AMMATILLISEN KIELTENOPETUKSEN HAASTEET

6.1 Kielitaito-odotukset työelämässä

Kielitaidon heikkouksina pitivät niin kieltenopetuksen työntekijät kuin jo työelämässä toimivat henkilöt suullisen kielitaidon puutteita sekä selviämistä vaativissa kielenkäyttötilanteissa. Puutteita löytyi myös vieraiden kulttuurien ymmärtämisen taidoissa. Vahvuuksina mainitaan ammattiterminologian opettamista sekä ammattiin liittyvien ohjeiden ja sanaston ymmärtämistä ja tavallisista arkipäivän tilanteiden selviämisestä suullisesti (Väyrynen 2001, 22.)

Kielitaitoon liittyy pätevyyden ja kehittyvän ammattitaidon lisäksi myös muita taitoja. Henkilöiden tulisi omata myös mm. kulttuuriosaamista, käyttäytymisosaamista ja esiintymistaitoja. Kielitaidon tulisi siis yhdistyä ammattitaitoon ja viestintäosaamiseen. Kielitaidon tulisi myös olla käytännöllistä ja sen tulisi painottua suulliseen osaamiseen (Huhta 2001, 69.)

6.2 Erilaiset oppijat

Oppijat ammatillisessa kielenopetuksessa ovat hyvin erilaisia. Oppijat ovat tasoltaan, motivaatioltaan ja iältään vaihtelevia ja lisäksi heidän kokemukset ja odotukset valitusta alasta vaihtelevat. Eri-ikäisyys asettaa haasteita - aikuinen opiskelija turhautuu helposti, jos aiemmista kieliopinnoista tai yleensäkin opinnoista on jo aikaa. Kuitenkin aikuisopiskelijalla on etu se, että heillä on huomattavasti enemmän tartuntapintaa elämän- ja työkokemuksen myötä. Lisäksi oppijoilla on voimakas kasvojen menettämisen pelko. Vierasta kieltä ei käytetä, ellei sitä osata käyttää virheettömästi. (Väyrynen 2001, 34.)

6.3 Taitotasojen vaihtelevuus

Yksi suuri haaste ammatillisella kielenopetuksella on tarjota jokaiselle jotakin. Oppijoiden lähtötasossa voi olla suuria heittoja. Toiselle tekstin tai puheen tuottaminen voi olla tuskan takana, kun toiselta se sujuu varsin hyvin. Pääpaino on kuitenkin usein hitaammissa oppijoissa, jolloin saatetaan unohtaa tarjota sopivia tehtäviä toiselle ääripäälle. Tämä tyhjäkäynti voi aiheuttaa turhautuneisuutta ja jopa häiriökäyttäytymistä. Opintojaksoa suunniteltaessa ja oppijoiden kanssa keskusteltaessa voitaisiin sopia, mitä kokonaisuuksia oppijat voisivat suorittaa itsenäisesti. Niiden kanssa, joiden kielitaito on asetettujen tavoitteiden tasolla, pitäisi keskustella mahdollisista hyväksilukemisprosesseista tai näytöistä, joilla aiempi suoritus voitaisiin kirjata osaksi tutkintoa (Väyrynen 2001, 34-35.)

7 OPPIMISYMPÄRISTÖT

Oppiminen tapahtuu aina jossain ympäristössä. Se voi olla selkeästi aikaan tai paikkaan sidottu tai aika ja paikka voi myös olla oppijan itsensä vapaasti valittava. Ympäristön muodostavat tila, oppijat ja heidän ryhmänsä, kouluttaja, oppimisenäkemykset ja niistä muodostuva työskentelytapa, oppimisessa käytettävät toimintamuodot sekä oppimislähteet. Lisäksi oppimiseen vaikuttaa ympäristön laatu ja ilmapiiri, kuten asenteet ja suuntautuminen sekä motivaatio, odotukset ja tunnekokemukset mukaan luettuna. (Paane-Tiainen 2000, 30.)

Oppimisympäristöt voidaan jakaa suljettuun ja avoimeen oppimisympäristöön. Suljettuun oppimisympäristöön osallistuu yleensä tietty, jollain perusteella valittu joukko. Tällä ryhmällä on ennakkoon määritelty toiminta- ja opetussuunnitelma sekä aikataulu ja opiskelu tähtäävät johonkin määriteltyyn päämäärään. Oppijoilla on läsnäolopakko ja hyväksyttävä suoritus edellyttää läsnäoloa. Harjoitukset tehdään opettajan määrittelemällä tavalla eikä toiminnassa oteta huomioon opiskelijoiden aikaisempia kokemuksia. Menetelmiä oppimiseen ja opetukseen on vain muutama ja oppijat eivät juurikaan pysty näihin vaikuttamaan. Kurssin lopussa on arviointi ja se on yleensä numeraalinen ja muodollinen. Avoin oppimisympäristö perustuu jatkuvan oppimisen ajatteluun. Oppija voi aloittaa opinnot koska tahansa ja päämäärän tavoittamiseen on monta tapaa. Oppija määrittelee itse toimintasuunnitelmansa eli HOPSin ja opinnot räätälöidään oppijan tarpeiden mukaan tarvittaessa. Oppijan aikaisemmat kokemukset otetaan huomioon ja hyödynnetään. (Paane-Tiainen 2000, 30-31.)

Nämä kaksi oppimisympäristöä ovat ääripäitä ja usein oppimisympäristöt ovat jostain näitten väliltä. Muutoksen suunta on kuitenkin avoimiin ympäristöihin päin, koska tietotekniikka ja kasvavat uusmediavälineet mahdollistavat sen. Tämä asettaa oppijan ja opettajan uusien haasteiden ja toimintatapojen eteen, jolloin opettajan tulee kyetä tukemaan ja ohjaamaan oppijaa hänen valitsemallaan tiellä ja oppijalla on vastuu päästä tavoitteeseensa ja edellyttää itsenäistä työskentelytaitoa. (Paane-Tiainen 2000, 31.)

8 KIELTEN OPETUS JAKKISSA NYT JA TULEVAISUUDESSA

8.1 Kielten opiskelu JAKKissa

JAKKissa toimii tällä hetkellä kolme englanninkielen kouluttajaa, joista yksi kouluttaa ainoastaan englantia ja kaksi muitakin aiheita. Kouluttajat sijaitsevat eri toimipisteissä (Tampere, Turku ja Jalasjärvi), joten yhteisiä suunnittelupäiviä on hankala järjestää. JAKKin sisäiset opetus- ja lukusuunnitelmat antavat meille ainoastaan ohjenuorat opintokokonaisuuden sisällöstä. Olemme keskenämme päättäneet ja sopineet minimisisällöstä sekä muista mahdollisista sisällöistä, jos aika riittää. Minimisisällöt ovat esitettyinä seuraavassa taulukossa:

Koulutusohjelma	Minimisisältö
Linja-autonkuljettajan osaamisala	Aakkoset, luvut, kellonajat, päivämäärät, Henkilötietojen antaminen, Puhutteleminen & Tervehtiminen, Yksinkertaiset ajo-ohjeet, Rahastus, Tilausajo ja kaukoliikenteen kuulutukset
Yhdistelmäajoneuvokuljettajan osaamisala	Aakkoset, luvut, kellonajat, päivämäärät, Henkilötietojen antaminen, Puhutteleminen & Tervehtiminen, Yksinkertaiset ajo-ohjeet, Rahtikirjasanasto, Yleisimmät pakkaukset, Pakkausmerkinnät, Tavarannoutaminen ja vieminen

TAULUKKO 1 Taulukko 1. JAKKin kieliopintojen minimisisältö tällä hetkellä

Asiaa on siis paljon ja aikaa vähän. Kieltenopiskelua näissä koulutusohjelmissä on seuraavasti

- linja-autonkuljettaja 3 pv
- yhdistelmäajoneuvonkuljettaja 3 pv

Ryhmät ovat yleensä kovin heterogeenisiä. Ryhmissä on yleensä 6-12 henkilöä ja tyyppillisesti suurin osa on miehiä. Ikäjakauma on suuri - nuorimmat ovat n. 20-vuotiaita ja vanhimmat yli 50-vuotiaita. Ryhmäläisten ammattitausta voi olla lähes mikä tahansa ja aika usein ryhmässä on useita alanvaihtajia. Linja-autonkuljettajaksi ja yhdistelmäajoneuvonkuljettajaksi opiskelevilla on sama ryhmä opintojen alusta loppuun. Kokemukseni mukaan linja-autonkuljettajaksi kouluttautuvat ovat hieman avoimempia ja vuorovaikutukseltaan aktiivisempia kuin yhdistelmäajoneuvonkuljettajaksi kouluttautuvat. On mielenkiintoista huomata, kuinka eri koulutuksiin hakeutuu kuitenkin tässä mielessä homogeenisiä yksilöitä.

8.2 Kielitaito osana ammattitaitoa

Logistiikan perustutkinnossa kielitaito liittyy valinnaisiin opintoihin. JAKKin omissa opetus- ja lukusuunnitelmissa kielten opiskelu on kuitenkin otettu mukaan osaksi val-

mistavaa koulutusta ja se liittyy ulkomaan kuljetuksiin. (JAKK 2009, Opetus- ja luku-suunnitelmat.)

Nykypäivän kansainvälistyvä maailma ja yritysostot sekä liikkuva henkilökunta asettaa paineita vieraan kielen opiskelulle. Tämä on asia, joka mielestäni tulisi muistaa ja pitää mielessä. Emme voi tuudittautua siihen, että emme koskaan tarvitsisi yrityselämässä vieraita kieliä ja enemmän kuin todennäköistä on se, että tulevaisuudessa kielitaito on yksi työelämän vaatimus ja kilpailutekijä työhön hakeutuvalle henkilölle. Aikuiskoulutuksessa on kuitenkin vielä erittäin todennäköistä, että koulutukseen osallistuu henkilö, joka ei ole koskaan koulussa opiskellut englannin kieltä. Yksi ryhmä, missä näitä on runsaasti, ovat maahanmuuttajat. JAKKissa on maahanmuuttajille suunnattuja koulutuksia ja esimerkiksi linja-autonkuljettajan maahanmuuttajakoulutuksia JAKKissa alkaa 1-2 vuodessa. Maahanmuuttajakoulutukset ovat sisällöltään aivan samanlaiset kuin suomenkielisillä. Koulutus toteutetaan kokonaisuudessaan suomeksi. Koulutuksiin tulevat haastatellaan ja haastattelijat arvioivat että koulutuksiin hakeutuvilla on riittävä suomen kielen taito.

8.3 Motivaatio kielten opiskelussa

Kielten opiskelu on käsittelemässäni koulutusosioissa pakollista, jolloin motivaatio ja asenne ovat opiskelumenestyksessä avainasemassa. Vaikka motivaatio voi olla suuri opiskeluun, saattaa asenne olla negatiivinen. Tämä johtuu usein oppijoiden edellisistä kokemuksista. Näihin liittyy oma kouluhistoria ja siellä tapahtunut kielten opiskelu. Kokemukseni mukaan kielioppia pelätään ja monet ovat kauhuissaan tulevista kielten opiskeluista. Opintojakson sisällön ja oppimistavoitteiden selkeä viestiminen oppijoille helpottaa hieman oppijoita.

Oppija ja hänen taitonsa tulee ottaa huomioon ja pyrkiä edes hieman saamaan hänen taitojaan eteenpäin opiskelussa. Lisäksi mielestäni varsinkin aikuiskoulutuksessa suoritusvaatimusten selkeä ja rehellinen esittäminen edesauttaa opintojen suorittamisessa.

Motivaation lisäksi tärkeä asia opiskelussa on asenne. Asenne on pysyvä ja johdonmukainen tapa suhtautua johonkin asiaan eli objektiin, henkilöön tai tilanteeseen. Asenne

näky positiivisena tai negatiivisena reaktiona kyseessä olevaan asiaan (Ruohotie 1999, 87.) Asenteen merkitys on siis suuri.

Asenteisiin vaikuttaa myös opettajan asenne, joten on todella tärkeää miettiä minkälais-ta asennetta itse välittää opiskelutilanteessa. Periksi antaminen ja oppilaiden negatiivi-siin asenteisiin uppoaminen on suuri virhe. On pystyttävä olemaan positiivinen ja innos-tava ja etsittävä keinoja opetuksen mielekkääksi tekemiseen.

Hannu Niemi (2009) esittää tutkimuksensa ”Yliopisto-opiskelijoiden ruotsin kielen opiskelutaustoista ja niihin vaikuttaneista tekijöistä” PowerPoint-tiivistelmässä kolme motivaatio-orientaatiota, jotka ovat instrumentaalinen, integratiivinen ja kognitiivinen motivaatio-orientaatio (Laine 1987; Kantelinen 1995). Voisinko käyttää näitä hyväkseni opetuksessa?

Instrumentaalista motivaatio-orientaatiota voi käyttää hyväkseen silloin, kun opiskelija tietää kielen opiskelusta olevan hänelle todellista hyötyä. Yhdistelmäajoneuvonkuljetta-jaksi opiskeleva suunnittelee lähtevänsä ulkomaankuljetuksiin tai kansainväliseen yri-tykseen töihin. Linja-autonkuljettajaksi opiskeleva haluaa tilausajokuljetuksiin. Hyöty voi olla myös henkilökohtainen - oppija haluaa matkailla ja pärjätä ulkomailla itsenäi-sesti. Englannin kieltä pidetään kuitenkin kansainvälisenä kielenä ja sen avulla pärjää aika monessa maailman kolkassa.

Integratiivista motivaatio-orientaatiota on ehkä hankalampi käyttää hyväkseen. Oppijan tulisi silloin tuntea syvempää kiinnostusta kieltä ja sitä puhuvia kansalaisia kohtaan. Siinä tapauksessa, että joku oppija voisi kuvitella muuttavansa ulkomaille työskentele-mään, voisi olla hyvä tilanne käyttää integratiivista motiivia. Toisaalta en ole kyllä tä-män viiden työvuoden aikana vielä kohdannut tällaista opiskelijaa.

Kognitiivisen motivaation käyttäminen on myös mahdollista. Tällöin oppija kokee, että hänelle on oppimastaan kielestä monenlaista hyötyä ja se jopa kuuluisi yleissivis-tykseen. Jo internetissä surffatessa me tarvitsemme usein kielitaitoa, joka ei välttämättä ole edes kovin edistynyttä. Esimerkiksi ostaminen ulkomailta on kasvanut kovasti viime vuosina ja tätä kautta voisi motivoida oppilaita kielen opiskeluun.

Oppijoiden asenteelle en voi tehdä juuri mitään. Aikuiskoulutuksessa kuitenkin yleisesti tuntuu, että henkilöiden omat käyttäytymissäännöt estävät kaikkein pahimpien asenteiden esiintymisen. Negatiiviset asenteet eivät niin selkeästi tule esille oppimistilanteessa, koska oppija pitää ne omana tietonaan. Kuitenkin kouluttajana minun on pidettävä huolta siitä, että oma asenteeni on positiivinen ja innostava. Mielestäni se kuuluu jo kouluttajan perusominaisuuksiin.

9 OPPIMIS- JA OPETUSMENETELMÄT

Oppimis- ja opetusmenetelmät on valittava opetettavan ryhmän mukaan. Oppimisilma-
piiri on hyvä olla avoin ja luottavainen ja oppiminen pitäisi pystyä mahdollisimman useasti liittämään johonkin aiemmin opittuun tai tuttuun asiaan. Opetusmenetelmistä on löydettävä ne sopivimmat. On otettava huomioon ryhmän lähtötaso sekä aikaisemmin opitut taidot. Lisäksi myös ryhmässä olevien oppijoiden erilaiset taustat, osaaminen sekä myös opintohistoria on hyvä tiedostaa. Esimerkiksi jos oppijoiden aikaisemmat kokemukset opinnoista ovat opettajakeskeisiä, ei suuntaa kannata yhtäkkiä muuttaa, vaan sekoittaa sopivasti ohjaavaa sekä itseohjautuvaa opetusta.

9.1 Oppimismenetelmät

”Kaikki oppiminen viimeisellä viivalla on tiedon rakentamista.”(Laaajasalo)

Kielten opiskelussa törmään usein pelkoon avata suutaan. Sosiaalinen paine on aina läsnä tunneilla, eivätkä oppijat välttämättä uskalla puhua kieliä. Usein tämä liittyy nimenomaan edellisiin opiskelukokemuksiin ja liikaan täydellisyyden tavoitteluun. Suomalaisilla on yllättävän paljon ns. piilevää tietoa ja osaamista kielissä. Siihen edesauttaa tietotekniikan ja tietotekniikan sovellusten runsas käyttö sekä osin myös televisio. Katsomalla ulkomaisia ohjelmia, mieleen tarttuu väkisin sanoja ja jopa lyhyitä fraaseja. Lisäksi olemme matkusteleva kansa, joten matkailulla on myös merkityksensä kielitaidossa.

Oppimistilanteissa pyrin saamaan mahdollisimman rennon ympäristön luokkatilaan. Mikäli oppijaryhmä on ollut jo pidempään yhdessä, on todennäköistä, että ryhmän sisäl-

lä on hyvä yhteishenki ja se edesauttaa työtäni paljon. Joskus ryhmäytyminen on epäonnistunut ja se muodostaa aina haasteen niin kielten opiskelussa kuin muillakin opintojaksoilla. Koulutan samoille ryhmille myös tietotekniikkaa ja jos olen ollut ryhmän kanssa jo aikaisemmin tekemisissä, auttaa sekin englannin kielen opetusjaksossa.

Oppimistilanteissa pyrin etsimään kiinnekohtia tavallisesta elämästä ja aktivoimaan oppijoita rohkeasti ehdottamaan sanoja ja fraaseja. Käytän esimerkeissäni paljon televisio-ohjelmia ja musiikkia sekä elokuvia. Eli pyrin siihen, että oppijat voisivat rakentaa uuden sanan tai fraasin jo aiemmin opitun asian päälle. Haasteena on löytää näitä asioita.

Oppimistilanteita voisi ennakoida niin, että tutustuisin oppijoihin jo ennen kieltenopiskelun alkua sekä tekisin hyvän ennakkokyselyn, mistä selviäisi heidän kielellinen perustaito. Lisäksi riittävä tieto päämäärästä sekä opintokokonaisuuden sisällöstä antaisi oppijoille valmistautumisen mahdollisuuden.

Jotta pääsisimme tiedon rakentamisen ympäristöön oppimistilanteissa, on minulla kouluttajana oltava joku ennakkotieto oppijan tämän hetkisistä kyvyistä ja osaamisesta. Hyvä ennakkokysely ja tarkentavat kysymykset auttavat rakentamaan oppimistilanteesta mahdollisimman sopivan jokaiselle oppijalle. Ennakkokyselyiden haasteena on saada oppijat rehellisesti kertomaan omista taidoistaan. Olen koulutustilanteissa huomannut, että varsinkin kielten opetuksessa, omien taitojen vähättely on yleistä. Kyselyn lisäksi pitää siis vielä keskustella hetki jokaisen oppijan kanssa kahden kesken, jolloin todennäköisesti saan paremman kuvan oppijan todellisista taidoista ja kyvyistä.

Ennakkokyselyn lisäksi oppimistilannetta helpottaa tuttuus ja rento ilmapiiri. Pitämällä ryhmille esimerkiksi tietotekniikan opintojakson ennen englannin kielen opintojaksoa tutustuttaa kouluttajan ja oppijat toisiinsa ja oppijat tietävät kenen kanssa he kieltä opiskelevat ja se voisi madaltaa puhumisen kynnyistä oppimistilanteessa. Koska pystyn itse määrittelemään minkä oppijakson pidän ensimmäiseksi, on tämä helppo järjestää.

Toisaalta kielten opetuksessa itseohjautuvuus opetusmenetelmänä ei välttämättä ole parhain mahdollinen, koska oppijoilta ei välttämättä löydy rakennuspalikoita uuden oppimiseen. Kuitenkin mielestäni opetusmenetelmäksi tulisi löytää jotain opettajakeskeisyyden ja oppijalähtöisyyden väliltä.

9.2 Opetusmenetelmät

Opetusmenetelmä kielten opetuksessa on usein kovin opettajalähtöistä. Opettajalähtöisyys oppimistilanteessa tulee esille niin, että opettaja määrittää oppimisen tavoitteet ja toimii kapellimestarina luokan edessä. Opettaja luennoi, selittää, kertaa, näyttää ja tekee (Aarnio H. ja Enqvist J. 2009). Usein kouluttaja käyttää menetelmää, jota Helander & Kähkönen (2006) kutsuvat ”Käydään Läpi -pedagogiikaksi” eli laiskan opettajan -pedagogiikaksi. Oppijoille tämä menetelmä on tietysti helppo, koska opettaja tekee työn luokassa. Käydään Läpi- pedagogiikalle on myös ominaista, että se turhauttaa ja laiskistaa oppijan.

Opintojaksoille ei löydy valmista materiaalia, joten olen rakentanut kaikki materiaalin keräten sitä eri paikoista ja tehden sitä itse. Käytän myös muitten englannin kouluttajien materiaaleja, mutta muokkaan ne aina itselle sopivaksi. Olen kuitenkin pyrkinyt siihen, että vastauksia sanoihin ja fraaseihin ei välttämättä saa suoraan, vaan oppijan on tehtävä töitä ja yritettävä löytää vastauksia päästään. Toki, koska puhumme ammattikielestä, aina löytyy sanoja ja fraaseja, jotka ovat täysin uusia. 2-3 päivän vieraan kielen opiskelu on toki todella vähän ja mikäli oppija ei ole ko. kieltä aikaisemmin opiskellut, on kolmen päivän opintojakso aivan liian lyhyt oppimiseen. Näiden oppijoiden kohdalla on päämääränä saada edes jotain fraaseja käyttöön ja hienoa on, jos he innostuisivat kielten opiskelusta ja lähtisivät opiskelemaan sitä esimerkiksi työväenopistoon.

Oppijat voidaan kielen opiskelussa käsiteltävissä koulutusohjelmissa luokitella seuraavasti; riippuvat ja kiinnostuneet oppijat. Molemmissa on kuitenkin sellainen piirre, että he tarvitsevat ohjausta suhteellisen paljon. Riippuva oppijan kohdalla ohjaus on opettajajohtoista ja sisältöpainotteista kun kiinnostuneen oppijan kohdalla ohjaus on motivoivaa ja innostavaa. Tehtävät ovat sisältöpainotteisia, sidottu kiinnostuksen kohteisiin ja niistä annetaan välitön ja palkitseva palaute. Ohjaaja on innostava ja rohkaiseva sekä hänen on autettava oppijaa voittamaan vastarintaa ja puutteitaan (Enqvist 2009).

Opetusmenetelmien on sovelluttava näille oppijoille. Ryhmien itseohjautuvuus on pitkälti mahdotonta, koska riittävää pohjatietoa ei useimmiten ole. Kuitenkin olisi päästävää pois Käydään Läpi -pedagogiikasta ja aktivoitava oppijoita rohkaistumaan kielen opiskelussa ja käymään dialogia tunneilla.

Ihmiset käyttävät eri kanavia viestintään. Tämä pätee myös oppimiseen. Tunneilla näiden kaikkien aistien - kuulo, näkö, tekeminen - käyttö on suotavaa ja tehtävät olisi tehtävä niin, että oppijat voivat käyttää hyödykseen jokaista aistia.

Opintojaksojen oppimistilanteet jakaantuvat hieman erilaisiin oppimistilanteisiin, joten olen kuvannut kaikki kolme eri opintojaksoa omiin taulukoihinsa (taulukot 2-4). Taulukoihin on oppimistilanteiden lisäksi kuvattu oppimisympäristöt, oppimateriaalit, oppimistehtävät sekä oppimisen ohjauksen ja arvioinnit.

9.2.1 Linja-autonkuljettajan koulutusohjelma

Oppimistilanne ja oppisisältö	Oppimisympäristö ja oppimateriaalit	Oppimistehtävä	Oppimisen ohjaus ja arviointi
<p>Oppimistilanne 1: Viritäytyminen</p> <p>Tavoite: Motivointi</p> <p>Sisältö: Kerrataan ja keskustellaan opintojakson tavoitteista ja sisällöstä. Keskustellaan yleisesti kielten opiskelusta ja sen haasteista. Pyritään mahdollisimman avoimeen ja rentoon ilmapiiriin.</p> <p>Tuntimäärä: 1,0 h</p> <p>Pedagoginen malli: aktiivoiva opetus</p>	<p>Oppimisympäristö: luokkahuone</p>	<p>Oppimistehtävä / opiskelijoiden toiminta: jokainen osallistuu keskusteluun ja kertoo omia kokemuksiaan kielen opiskelusta sekä kokemuksia omista kokemuksistaan kielen käytöstä (suullinen ja kirjallinen) töissä tai vapaa-ajalla.</p>	<p>Opetus- ja ohjausmenetelmät: opettaja johtaa keskustelua ja tekee välikysymyksiä</p> <p>Oppimisen arviointi: Opettaja arvioi oppilaan osallistumista ja aktiivisuutta</p>
<p>Oppimistilanne 2: Aakkoset</p> <p>Tavoite: aktiivisuuden edistäminen, perusasioiden kertaus/opettelu</p> <p>Sisältö: Kerrata/opetella aakkoset</p> <p>Tuntimäärä: 1,0 h</p> <p>Pedagoginen malli: aktiivoiva opetus</p>	<p>Oppimisympäristö: luokkahuone, valkotaulu, oppimateriaali</p>	<p>Oppimistehtävä / opiskelijoiden toiminta: Oppimistilanteen linkitys työelämään (missä aakkosia tarvitsee). Oppijat yrittävät löytää aakkosille englanninkieliset vastaavuudet</p>	<p>Opetus- ja ohjausmenetelmät: Opettaja jakaa oppijoille oppimateriaalin, jossa on aakkoset ja ohjaa oppimistilannetta. Oppilaat aktivoidaan etsimään ”hiljaista tietoaan” ja aakkosia etsittään tv-ohjelmien yms. parista.</p> <p>Oppimisen arviointi: Opettaja arvioi oppilaan osallistumista ja aktiivisuutta</p>

<p>Oppimistilanne 3: Luvut</p> <p>Tavoite: aktiivisuuden edistäminen, perusasioiden kertaus/opettelu</p> <p>Sisältö: Kerrata/opetella luvut</p> <p>Tuntimäärä: 1,0 h</p> <p>Pedagoginen malli: aktiivoiva opetus</p>	<p>Oppimisympäristö: luokkahuone, valkotaulu, oppimateriaali</p>	<p>Oppimistehtävä / opiskelijoiden toiminta: Oppimistilanteen linkitys työelämään (missä luvut ja tarvitsee). Kerrataan luvut ja kuinka summia sanotaan.</p>	<p>Opetus- ja ohjausmenetelmät: Opettaja jakaa oppijoille oppimateriaalin, jossa on luvut ja ohjaa oppimistilannetta. Oppilaat aktivoidaan etsimään ”hiljaista tietoaan”.</p> <p>Oppimisen arviointi: Opettaja arvioi oppilaan osallistumista ja aktiivisuutta</p>
<p>Oppimistilanne 4: Kellonajat</p> <p>Tavoite: aktiivisuuden edistäminen, perusasioiden kertaus/opettelu</p> <p>Sisältö: Kerrata/opetella kellonajat</p> <p>Tuntimäärä: 1,0 h</p> <p>Pedagoginen malli: aktiivoiva opetus</p>	<p>Oppimisympäristö: luokkahuone, valkotaulu, oppimateriaali</p>	<p>Oppimistehtävä / opiskelijoiden toiminta: Oppimistilanteen linkitys työelämään (missä kellonaikoja tarvitsee). Kerrataan eri tyylit sanoa kellonajat. Painotetaan yksinkertaisinta vaihtoehtoa oppimisen helpottamiseksi.</p>	<p>Opetus- ja ohjausmenetelmät: Opettaja jakaa oppijoille oppimateriaalin, jossa on eri tapoja sanoa kellonajat ja ohjaa oppimistilannetta. Loppupäivän kellonaikoja kerrataan tauoille lähtiessä ja mihin aikaan tauoilta tullaan.</p> <p>Oppimisen arviointi: Opettaja arvioi oppilaan osallistumista ja aktiivisuutta</p>
<p>Oppimistilanne 5: Päivämäärät</p> <p>Tavoite: aktiivisuuden edistäminen, perusasioiden kertaus/opettelu</p> <p>Sisältö: Kerrata/opetella päivämäärät</p> <p>Tuntimäärä: 1,0 h</p> <p>Pedagoginen malli: aktiivoiva opetus</p>	<p>Oppimisympäristö: luokkahuone, valkotaulu</p>	<p>Oppimistehtävä / opiskelijoiden toiminta: Oppimistilanteen linkitys työelämään (missä päivämääriä tarvitsee). Kerrataan eri tavat esittää päivämäärät (kirjallinen ja suullinen).</p>	<p>Opetus- ja ohjausmenetelmät: Opettaja ohjaa oppimistilannetta ja kertoo eri tavoista sanoa päivämäärät. Esimerkit ovat työelämäesimerkkejä. Oppilaat aktivoidaan kertomaan esimerkiksi syntymäpäivänsä tai joku muu tärkeä päivämäärä. Opettaja kirjaa asioita valkotaululle.</p> <p>Oppimisen arviointi: Opettaja arvioi oppilaan osallistumista ja aktiivisuutta</p>
<p>Oppimistilanne 6: Lomakkeiden täyttäminen (henkilötiedot)</p> <p>Tavoite: aktiivisuuden edistäminen, perusasioiden kertaus/opettelu</p> <p>Sisältö: Kerrata/opetella henkilötietojen antamista</p> <p>Tuntimäärä: 1,0 h</p> <p>Pedagoginen malli: akti-</p>	<p>Oppimisympäristö: luokkahuone, valkotaulu, oppimateriaali</p>	<p>Oppimistehtävä / opiskelijoiden toiminta: Oppimistilanteen linkitys työelämään. Opiskelija osallistuu tiedon hankintaan. Opetellaan kysymään henkilötietoja.</p>	<p>Opetus- ja ohjausmenetelmät: Opettaja jakaa henkilötietolomakkeen ja ohjaa oppimistilannetta. Lomake on englanninkielinen ja oppilaat aktivoidaan miettimään termien suomenkielisiä vastineita. Tietoa lisätään myös muilla mahdollisilla termeillä.</p> <p>Oppimisen arviointi: Opettaja arvioi oppilaan osallis-</p>

voiva opetus			tumista ja aktiivisuutta
<p>Oppimistilanne 7: Kertaus</p> <p>Tavoite: aktiivisuuden edistäminen, perusasioiden kertaus/opettelu</p> <p>Sisältö: Kerrataan päivän aiheet</p> <p>Tuntimäärä: 1,0 h</p> <p>Pedagoginen malli: aktivoiva opetus/case-tehtävä</p>	<p>Oppimisympäristö: luokkahuone, valkotaulu, oppimateriaali</p>	<p>Oppimistehtävä / opiskelijoiden toiminta: Päivän aiheet linkitetään linja-autonkuljettajan arkeen (linjaliikenne, tilausajot).</p>	<p>Opetus- ja ohjausmenetelmät: Opettaja antaa erilaisia työelämään liittyviä case-tehtäviä ja oppilaat antavat niihin vastauksia. Oppilaat saavat hakea vastauksia materiaaleista.</p> <p>Oppimisen arviointi: Opettaja arvioi oppilaan osallistumista ja aktiivisuutta</p>
<p>Oppimistilanne 8: Puhutteleminen & Tervehtiminen</p> <p>Tavoite: aktiivisuuden edistäminen, opetteluun/kerrataan kohteliaita puhutteluja ja tervehtimisiä</p> <p>Sisältö: Oikeat puhuttelu ja tervehtimistavat</p> <p>Tuntimäärä: 1,0 h</p> <p>Pedagoginen malli: aktivoiva opetus</p>	<p>Oppimisympäristö: luokkahuone, valkotaulu, oppimateriaali</p>	<p>Oppimistehtävä / opiskelijoiden toiminta: Linkitetään päivän aihe työelämään. Kerrataan/opetellaan puhuttelemis- ja tervehtimistavat (formaalit ja informaalit). Jaetaan kokemuksia esimerkiksi matkoilta.</p>	<p>Opetus- ja ohjausmenetelmät: Opettaja jakaa oppijoille oppimateriaalin ja johtaa keskustelua. Oppimateriaali on suomenkielinen ja siihen kerätään englanninkielisiä termejä ja fraaseja liittyen puhuttelemiseen ja tervehtimiseen. Loppuajan tervehtimisiä ja puhuttelemisia kerrataan aina kuin mahdollista (tauot, ruokatunti, päivän päättyessä, seuraavan päivän aamuna jne.)</p> <p>Oppimisen arviointi: Opettaja arvioi oppilaan osallistumista ja aktiivisuutta</p>
<p>Oppimistilanne 9: Yksinkertaisia tien neuvomisia ja kysymisiä</p> <p>Tavoite: aktiivisuuden edistäminen, opetteluun/kerrataan tapoja neuvota tai kysyä tietä</p> <p>Sisältö: Miten kysyä ja neuvota tietä</p> <p>Tuntimäärä: 2,0 h</p> <p>Pedagoginen malli: aktivoiva opetus/case-tehtävä</p>	<p>Oppimisympäristö: luokkahuone, valkotaulu, oppimateriaali</p>	<p>Oppimistehtävä / opiskelijoiden toiminta: Linkitetään päivän aihe työelämään. Kerrataan/opetellaan kysymään ja neuvomaan tietä. Jaetaan kokemuksia esimerkiksi matkoilta.</p>	<p>Opetus- ja ohjausmenetelmät: Opettaja jakaa oppijoille oppimateriaalin ja johtaa keskustelua. Oppimateriaali on suomenkielinen ja siihen kerätään englanninkielisiä termejä ja fraaseja liittyen aiheeseen. Oppilaat jaetaan ryhmiin ja heille annetaan tehtäväksi ohjata turisti johonkin paikalliseen kohteeseen. Opettaja kiertää ryhmät läpi ja antaa palautetta tehtävästä ryhmälle.</p> <p>Oppimisen arviointi: Opettaja arvioi oppilaan osallistumista ja aktiivisuutta</p>
<p>Oppimistilanne 10: Rahastus</p> <p>Tavoite: aktiivisuuden edistäminen, opetteluun/kerrataan termejä ja fraaseja hyvän asiakaspalve-</p>	<p>Oppimisympäristö: luokkahuone, valkotaulu, oppimateriaali</p>	<p>Oppimistehtävä / opiskelijoiden toiminta: Opetellaan rahastamaan eri tilanteissa (kaupunkiliikenne, kaukoliikenne), opetellaan erilaiset liput</p>	<p>Opetus- ja ohjausmenetelmät: Opettaja jakaa oppijoille oppimateriaalin. Oppimateriaali on suomenkielinen ja siihen kerätään englanninkielisiä termejä ja fraaseja liittyen aiheeseen. Oppi-</p>

<p>lun käytänteisiin sekä rahastukseen</p> <p>Sisältö: Miten rahastan</p> <p>Tuntimäärä: 3,0 h</p> <p>Pedagoginen malli: aktiivoiva opetus/case-tehtäviä</p>			<p>laat jaetaan pareihin ja heille annetaan tehtäväksi erilaisia rahastustilanteita. Opettaja kiertää ryhmät läpi ja antaa palautetta tehtävästä ryhmälle.</p> <p>Oppimisen arviointi: Opettaja arvioi oppilaan osallistumista ja aktiivisuutta</p>
<p>Oppimistilanne 11: Kertaus</p> <p>Tavoite: aktiivisuuden edistäminen, perusasioiden kertaus/opettelu</p> <p>Sisältö: Kerrataan päivän aiheet</p> <p>Tuntimäärä: 1,0 h</p> <p>Pedagoginen malli: aktiivoiva opetus/case-tehtävä</p>	<p>Oppimisympäristö: luokkahuone, valkotaulu, oppimateriaali</p>	<p>Oppimistehtävä / opiskelijoiden toiminta: Kerrataan päivän aiheet</p>	<p>Opetus- ja ohjausmenetelmät: Opettaja antaa erilaisia päivän aiheisiin ja työelämään liittyviä case-tehtäviä ja oppilaat antavat niihin vastauksia. Oppilaat saavat hakea vastauksia materiaaleista.</p> <p>Oppimisen arviointi: Opettaja arvioi oppilaan osallistumista ja aktiivisuutta</p>
<p>Oppimistilanne 12: Kaukoliikenne- ja tilausajokuulutukset</p> <p>Tavoite: aktiivisuuden edistäminen, opettelaan/kerrataan termejä ja fraaseja hyvän asiakaspalvelun käytänteisiin sekä kuulutuksiin</p> <p>Sisältö: Kuulutukset</p> <p>Tuntimäärä: 4,0 h</p> <p>Pedagoginen malli: aktiivoiva opetus/case-tehtäviä</p>	<p>Oppimisympäristö: luokkahuone, valkotaulu, oppimateriaali</p>	<p>Oppimistehtävä / opiskelijoiden toiminta: Opetellaan kuuluttamaan eri tilanteissa (tilausajo, kaukoliikenne).</p>	<p>Opetus- ja ohjausmenetelmät: Opettaja jakaa oppijoille oppimateriaalin. Oppimateriaali on suomenkielinen ja siihen kerätään englanninkielisiä termejä ja fraaseja liittyen aiheeseen. Oppilaat jaetaan pareihin ja heille annetaan tehtäväksi erilaisia rahastustilanteita. Opettaja kiertää ryhmät läpi ja antaa palautetta tehtävästä ryhmälle.</p> <p>Oppimisen arviointi: Opettaja arvioi oppilaan osallistumista ja aktiivisuutta</p>
<p>Oppimistilanne 13: Loputehtävä</p> <p>Tavoite: aktiivisuuden edistäminen oppimisen tukeminen</p> <p>Sisältö: Annetaan oppilaalle oppimistehtävä hänen taitojensa mukaan</p> <p>Tuntimäärä: 2 h</p> <p>Pedagoginen malli: case-tehtävä</p>	<p>Oppimisympäristö: luokkahuone, opettajan jakama materiaali</p>	<p>Oppimistehtävä / opiskelijoiden toiminta: opitun asian osoittaminen käytännössä. Opiskelija pyrkii tekemään annetun tehtävän itsenäisesti hakemalla tietoa annetuista materiaaleista</p>	<p>Opetus- ja ohjausmenetelmät: opettaja antaa jokaiselle henkilökohtaisen tehtävän liittyen päivien aiheisiin (rahastustilanne, kaukoliikenne- tai tilausajokuulutus). Opettaja ohjeistaa tehtävän oppilaille ja pyrkii korostamaan itsenäistä työskentelyä ja tiedon hakemista annetuista materiaaleista.</p> <p>Oppimisen arviointi: Opettaja arvioi oppilaan osallistumista ja aktiivisuutta</p>

			Tehtävän saa suorittaa joko luokkahuoneessa tai opettajalle kahden kesken.
<p>Oppimistilanne 14: Opin- tojakson palaute</p> <p>Tavoite: Aktiivisuuden lisääminen, motivointi, tukeminen</p> <p>Sisältö: Yhteenveto ja palautteen anto</p> <p>Tuntimäärä: 0,5 h</p> <p>Pedagoginen malli: aktiivoiva opetus</p>	<p>Oppimisympäristö: Luokkahuone</p>	<p>Oppimistehtävä / opiskelijoiden toiminta: Oppilaat täyttävät itsenäisesti opetuksen arviointikaavakkeen. Oppilaat osallistuvat loppukeskusteluun, jossa arvioidaan yhteisesti opetusjakson sisältöä ja mitä on opittu.</p>	<p>Opetus- ja ohjausmenetelmät: Opettaja johtaa keskustelua ja kirjaa ylös arvioinnissa tulleita asioita.</p> <p>Oppimisen arviointi: Opettaja arvioi oppilaan osallistumista ja aktiivisuutta.</p>

TAULUKKO 2 Linja-autonkuljettajan koulutusohjelman oppimis- ja opetusmenetelmät

9.2.2 Yhdistelmäajoneuvokuljettajan koulutusohjelma

Oppimistilanne ja oppisisältö	Oppimisympäristö ja oppimateriaalit	Oppimistehtävä	Oppimisen ohjaus ja arviointi
<p>Oppimistilanteet 1-9:</p> <p>Kuten linja-autonkuljettajan koulutusohjelmassa</p>			
<p>Oppimistilanne 10: Rahtikirjat</p> <p>Tavoite: aktiivisuuden edistäminen, opetteluun/kerrataan termejä liittyen kuljetuksiin</p> <p>Sisältö: Mitä tietoa löydän rahtikirjasta</p> <p>Tuntimäärä: 3,0 h</p> <p>Pedagoginen malli: aktiivoiva opetus/case-tehtäviä</p>	<p>Oppimisympäristö: luokkahuone, valkotaulu, oppimateriaali</p>	<p>Oppimistehtävä / opiskelijoiden toiminta: Opetellaan/kerrataan rahtikirjassa olevia termejä ja asioita</p>	<p>Opetus- ja ohjausmenetelmät: Opettaja jakaa oppijoille oppimateriaalin. Oppimateriaalina on englanninkielinen rahtikirja ja siihen kerätään suomeksi termejä ja fraaseja liittyen aiheeseen. Samalla keskustellaan ulkomaankaupan muistakin asiakirjoista. Oppilaat jaetaan pareihin ja heille annetaan erilaisia valmiiksi täytettyjä rahtikirjoja, joita pyritään tulkitsemaan (minne kuljetetaan, mitä kuljetetaan, mitä erityisohjeita annetaan). Opettaja kiertää ryhmät läpi ja antaa palautetta tehtävästä ryhmälle.</p> <p>Oppimisen arviointi: Opettaja arvioi oppilaan osallisuutta</p>

			tumista ja aktiivisuutta
<p>Oppimistilanne 11: Kertaus</p> <p>Tavoite: aktiivisuuden edistäminen, perusasioiden kertaus/opettelu</p> <p>Sisältö: Kerrataan päivän aiheet</p> <p>Tuntimäärä: 1,0 h</p> <p>Pedagoginen malli: aktiivoiva opetus/case-tehtävä</p>	<p>Oppimisympäristö: luokkahuone, valkotaulu, oppimateriaali</p>	<p>Oppimistehtävä / opiskelijoiden toiminta: Kerrataan päivän aiheet</p>	<p>Opetus- ja ohjausmenetelmät: Opettaja antaa erilaisia päivän aiheisiin ja työelämään liittyviä case-tehtäviä ja oppilaat antavat niihin vastauksia. Oppilaat saavat hakea vastauksia materiaaleista.</p> <p>Oppimisen arviointi: Opettaja arvioi oppilaan osallistumista ja aktiivisuutta</p>
<p>Oppimistilanne 12: Pakkaukset ja pakkausmerkinnät</p> <p>Tavoite: aktiivisuuden edistäminen, opetellaan/kerrataan erilaisia pakkauksia ja pakkausmerkintöjä</p> <p>Sisältö: Erilaiset pakkaukset ja pakkausmerkinnät</p> <p>Tuntimäärä: 2,0 h</p> <p>Pedagoginen malli: aktiivoiva opetus</p>	<p>Oppimisympäristö: luokkahuone, valkotaulu, oppimateriaali</p>	<p>Oppimistehtävä / opiskelijoiden toiminta: Opetellaan/kerrataan erilaisia pakkauksia ja pakkausmerkintöjä</p>	<p>Opetus- ja ohjausmenetelmät: Opettaja jakaa oppijoille oppimateriaalin. Oppimateriaali koostuu pääosin kuvista ja tekstistä, jotka pitäisi yhdistää oikein. Oppilaat pyrkivät ratkaisemaan tehtävän ensin itse. Tehtävä käydään luokassa yhdessä läpi ja kerätään muitakin aiheeseen liittyviä termejä materiaalin ulkopuolelta.</p> <p>Oppimisen arviointi: Opettaja arvioi oppilaan osallistumista ja aktiivisuutta</p>
<p>Oppimistilanne 13: Tavarannoutaminen ja vieminen</p> <p>Tavoite: aktiivisuuden edistäminen, opetellaan fraaseja tavarannoutamiseen ja viemiseen</p> <p>Sisältö: Tavarannoutaminen ja vieminen ja siinä käytettäviä fraaseja</p> <p>Tuntimäärä: 2 h</p> <p>Pedagoginen malli: aktiivoiva opetus, case-tehtäviä</p>	<p>Oppimisympäristö: luokkahuone, opettajan jakama materiaali</p>	<p>Oppimistehtävä / opiskelijoiden toiminta: Opetellaan fraaseja, joita voi käyttää tavaroiden noutamisessa tai viemisessä</p>	<p>Opetus- ja ohjausmenetelmät: Opettaja jakaa oppijoille oppimateriaalin. Oppimateriaali on suomenkielinen ja siihen kerätään englanninkielisiä termejä ja fraaseja liittyen aiheeseen. Oppilaat jaetaan pareihin ja heille annetaan tehtäväksi erilaisia tavarannoutamiseen ja viemiseen liittyviä tehtäviä. Opettaja kiertää ryhmät läpi ja antaa palautetta tehtävästä ryhmälle.</p> <p>Oppimisen arviointi: Opettaja arvioi oppilaan osallistumista ja aktiivisuutta</p>
<p>Oppimistilanne 14: Loputehtävä</p> <p>Tavoite: aktiivisuuden edistäminen oppimisen tukeminen</p>	<p>Oppimisympäristö: luokkahuone, opettajan jakama materiaali</p>	<p>Oppimistehtävä / opiskelijoiden toiminta: opitun asian osoittaminen käytännössä. Opiskelija pyrkii tekemään annetun tehtävän itsenäisesti hakemalla tietoa annetuista</p>	<p>Opetus- ja ohjausmenetelmät: opettaja antaa jokaiselle henkilökohtaisen tehtävän liittyen päivien aiheisiin (rahtikirjan sisältö, tien kysyminen ja neuvominen, tavarannoutaminen ja vie-</p>

<p>Sisältö: Annetaan oppilaalle oppimistehtävä hänen taitojensa mukaan</p> <p>Tuntimäärä: 2 h</p> <p>Pedagoginen malli: case-tehtävä</p>		<p>materiaaleista</p>	<p>minen). Opettaja ohjeistaa tehtävän oppilaille ja pyrkii korostamaan itsenäistä työskentelyä ja tiedon hakemista annetuista materiaaleista.</p> <p>Oppimisen arviointi: Opettaja arvioi oppilaan osallistumista ja aktiivisuutta.</p>
<p>Oppimistilanne 15: Opin- tojakson palaute</p> <p>Tavoite: Aktiivisuuden lisääminen, motivointi, tukeminen</p> <p>Sisältö: Yhteenveto ja palautteen anto</p> <p>Tuntimäärä: 0,5 h</p> <p>Pedagoginen malli: aktivoiva opetus</p>	<p>Oppimisympäristö: Luokkahuone</p>	<p>Oppimistehtävä / opiskelijoiden toiminta: Oppilaat täyttävät itsenäisesti opetuksen arviointikaavakkeen. Oppilaat osallistuvat loppukeskusteluun, jossa arvioidaan yhteisesti opetusjakson sisältöä ja mitä on opittu.</p>	<p>Opetus- ja ohjausmenetelmät: Opettaja johtaa keskustelua ja kirjaa ylös arvioinnissa tulleita asioita.</p> <p>Oppimisen arviointi: Opettaja arvioi oppilaan osallistumista ja aktiivisuutta.</p>

TAULUKKO 3 *Yhdistelmäajoneuvonkuljettajan koulutusohjelman oppimis- ja opetusmenetelmät*

9.3 Oppimisympäristöt JAKKissa

JAKKissa opettaminen tapahtuu pääosin luokkatiloissa. Jokainen JAKKin luokkatila on varustettu opettajan koneella, diaprojektorilla, fläppitaululla sekä valkotaululla. Lisäksi on mahdollista käyttää yliolanheitintä, televisiota ja dvd-soitinta. Lisäksi JAKKin toimipisteissä on myös tietokonehuone.

JAKKilla on myös käytössä verkkoympäristö, mutta sitä ei ole vielä oikeastaan hyödynnetty kuin ihan muutamissa koulutuksissa. Linja-autonkuljettajan ja yhdistelmäajoneuvonkuljettajan koulutusohjelmissa ei käytetä verkkoympäristöä lainkaan. Vaikka pidämme yhteiskuntaamme tietoteknisenä ja teknologisesti edistyneenä yhteiskuntana, ei JAKKin koulutukseen osallistuvilla ole kaikilla edes tietokonetta kotona. Lisäksi tietotekniikan käyttö on vielä puutteellista osalla oppijoista, joten verkkoympäristö ei ole välttämättä oikea paikka opiskelulle.

9.4 Oppimisen ja osaamisen arviointi ja arvosanat

Arvioinnissa käytetään tavoitelähtöistä arviointia. Tarkoitus on, että oppijan taidot kehittyvät koko oppimisprosessin ajan ja pyrin myös antamaan palautetta oppijoille koko prosessin aikana. Tavoitelähtöisessä arvioinnissa on keskeistä arvioida sitä, mitä opintojakson aikana on saavutettu ja opittu (Koli H. & Siljander P, 2003, 97).

Jo pienikin edistyminen oppijan taidoissa on aina eteenpäin ja on tärkeää, että opettajana otan arvioinnissa huomioon oppijan lähtötason. Linja-autonkuljettajan koulutusohjelmassa tärkeämpää on suullinen kuin kirjallinen taito. Seuraan oppijan taitojen kehittymistä opintojakson aikana ja lopuksi teen jokaiselle yksilöllisen suullisen testin heidän taitojensa mukaan. Testin saa suorittaa joko luokassa tai kahdestaan minun kanssani. Yhdistelmäajoneuvonkuljettajan koulutusohjelmassa testin voi tehdä kirjallisena, mutta keskityn siinäkin ammatissa tarvittavaan taitoon eli testaan rahtikirjojen lukutaitoa ja rahtikirjassa esitettyjen asioiden selvittämistä sekä ajo-ohjeiden ymmärtämistä

Jokaisessa koulutusohjelmassa testin aikana saa olla annetut materiaalit esillä. Apua saa kysyä myös ”työkaverilta” eli muilta ryhmäläisiltä. Tarkoituksena on siis testin avulla osoittaa oppijoille, että he ovat kehittyneet ja osaavat hakea tarvittavia tietoja.

Ammatillisen perustutkinnon opintojen suorittaminen arvioidaan ammatillisen peruskoulutuksen arvosana-asteikon mukaisesti (OPH 2010). Asteikko on 1.8.2009 lähtien 1-3, josta 1 on tyydyttävä, 2 on hyvä ja 3 on kiitettävä. Arvosanat annetaan opintokokonaisuuden päätteeksi ja arvosanojen arvioinnin pohjana on oppijan aktiivisuus ja osallistuminen oppitunneilla sekä case-tehtävissä. Osaamisen arvioinnin apuna käytetään seuraavia kriteereitä

Arvosana 3

Ymmärtää pidempää puhetta ja keskeisen ajatuksen tutusta aihepiiristä. Ymmärtää tavallisia tekstejä, jotka eivät vaadi aiheen tuntemusta. Normaalitemppoinen puhe ja vaativammat tekstit saattavat tuottaa vaikeuksia, jos puhejakso on pitkä ja aihepiiri vieras. Selviää tavallisimmista käytännön puhetilanteissa ja pystyy kirjoittamaan yksinkertaista, yhtenäistä tekstiä tavallisista aiheista, vaikkakin kieliopilliset ja sanastolliset puutteet

toisinaan vaikeuttavat ymmärtämistä. Hallitsee hyvin jokapäiväisiin tilanteisiin liittyvän sanaston ja peruskieliopin keskeiset rakenteet.

Arvosana 2

Ymmärtää selkeää ja yksinkertaistettua puhetta, joka käsittelee tuttuja asioita. Ymmärtää helposti lyhyitä, yksinkertaisia tekstejä ja saa selville pääasiat tuttuja aihepiirejä käsittelevistä teksteistä. Selviää rutiininomaisissa yksinkertaista tiedonvaihtoa vaativissa puhetilanteissa, vaikka ääntäminen on vielä puutteellista. Pystyy kirjoittamaan suppeita, yksinkertaisia tekstejä jokapäiväisistä asioista, mutta teksti voi olla hajanaista.

Arvosana 1

Ymmärtää hitaasta ja selkeästä puheesta yksinkertaisia perustason ilmauksia, jotka liittyvät tuttuun aiheeseen. Selviää kaikkein yksinkertaisimmissa puhe-tilanteissa, mutta puhe on hidasta ja hyvin katkonaista ja ääntämisessä on puutteita. Pystyy kirjoittamaan erittäin lyhyitä tekstejä, joissa on lukuisia kielellisiä puutteita.

10 POHDINTA

Oppinäytetyön tarkoituksena oli löytää uusia käytänteitä ja ideoita linja-autonkuljettajan ja yhdistelmäajoneuvokuljettajan koulutusohjelmien englannin kielen opintojaksoon. Lisäksi tarkoituksena oli jäsentää ja ryhdistää opintojakson päivien sisältöä ja hakea keinoja oppijoiden motivoimiseen.

Paljon uusia työkaluja löytyi. Ennakkokysely sekä tutustuminen oppijoihin ennen kielioopintoja auttaa monessa asiassa - opettaja saa tietoa oppijoiden nykytaidoista ja pystyy tekemään tehtäviä heikkotasoisimmille sekä myös niille, jotka osaavat kieltä hieman paremmin. Näin kaikki saavat paremman hyödyn päivien sisällöstä. Lisäksi tutustuminen murtaa jäätä ja jännitteitä. Se helpottaa opiskelun aloittamista ja toivottavasti myös alentaa puhumisen kynnystä.

Opintojakson pilkkominen teemoihin auttaa jo olemassa olevien materiaalien käytön sekä uusien materiaalien suunnittelun. Toki materiaali tulee muuttumaan jatkuvasti ja toivottavasti vanha ja uusi materiaali auttaa kehittämään yhä parempia ja työelämäläh- töisempiä ajatuksia.

Aikuisoppijoiden motivoiminen on aina haaste, jos aihe ei kiinnosta ollenkaan. Pystynkö edes tekemään aiheesta mielenkiintoisen ja pystynkö motivoimaan jokaista oppijaa, on aina kysymysmerkki. Ehkä siihen ei kukaan ole edes keksinyt viisasten kiveä. Oma positiivinen ja innostava asenne pitää ilmapiirin hyvänä ja ehkä pieni opinhalun siemen itää jopa kyynisimmässäkin oppijassa.

LÄHTEET

Aarnio, H. & Enqvist, J. Opettajan ja oppijan teot oppimistilanteessa. PowerPoint-esitys. Viitattu 6.4.2010

<http://openetti.aokk.hamk.fi/jenqvist/AinEs/Sli/OpetJaOppiTeot.pdf>

Enqvist, J. Erilaisia ohjausmenetelmiä. PowerPoint-esitys. Viitattu 10.4.2010.

<http://openetti.aokk.hamk.fi/jenqvist/KV06/Ohjausmenetelmi%C3%A4.pdf>

Huhta, M. 2001. Ammattikielen opetusmenetelmiä. Oppimisaktiviteetteja teollisuuden kielitaitotarpeisiin. Teoksessa Väyrynen P. (toim.) Kaikki kieliä oppimaan. Opetusmenetelmiä ammatilliseen kielenopetukseen. Opetushallitus, 66-102.

JAKK. 2009. Opetus- ja lukusuunnitelmat (Luottamuksellisia)

Kupias, P. 2007. Kouluttajana kehittyminen. Helsinki: Yliopistopaino.

Kähkönen, K. & Helander, J. 2006. Käydään läpi -pedagogiikka. Viitattu 6.4.2010

<http://openetti.aokk.hamk.fi/jenqvist/AinEs/Sli/KLP.pdf>

Laajasalo, T. Opi oppimaan: uusi tieto rakentuu vanhan pohjalta -video. Viitattu 9.4.2010

<http://oppiminen.yle.fi/artikkeli?id=2070>

Niemi, H. 2009. Yliopisto-opiskelijoiden ruotsin kielen opiskelutaustoista ja niihin vaikuttaneista tekijöistä. PowerPoint - esitys. ViKiPeda-konferenssi Joensuu 18.–19.5.2009. Viitattu 6.4.2010.

http://www.joensuu.fi/vikipeda2009/ohjelma/hannu_niemi.ppt

Opetushallitus. 2009. Ammatillisten perustutkintojen perusteet. Viitattu 5.4.2010

http://www.oph.fi/koulutuksen_jarjestaminen/opetussuunnitelmien_ja_tutkintojen_perusteet/amatilliset_perustutkinnot/tekniikan_ja_liikenteen_ala

Opetushallitus. Ammatillisten perustutkintojen perusteiden valmistuminen ja käyttöön-otto vuosina 2009 ja 2010 sekä arviointiasteikon muutokset. Viitattu 13.4.2010

http://www.oph.fi/download/120974_Tiedote_41_2009.pdf

Paane-Tiainen, T. 2000. Oppijaksi aikuisena. 2000. Helsinki: Edita

Ruohotie, P. 1999. Oppiminen ja ammatillinen kasvu. Helsinki: WSOY

Silander, P. & Koli, H. 2003. Verkko-opetuksen työkalupakki. Oppimisaihioista oppimisprosessiin. Helsinki: Oy Finn Lectura Ab.

Väyrynen, P. 2001. Ammatillisen kieltenopetuksen lähtökohtia toisella asteella. Teoksessa Väyrynen P. (toim.) Kaikki kieliä oppimaan. Opetusmenetelmiä ammatilliseen kielenopetukseen. Opetushallitus, 7-24.